

Rozpočet naší obce musí být pokrytý realistickým financováním

Nepouštějme zbytečně žilou

Richard Kozohorský, autor rozhovoru, foto archiv Jiřího Randáka

Osobnost: Ing. Jiří Randák, 39 let

- > Narozen roku 1981 v Litomyšli, ženatý, 2 děti (žáci 3. a 5. třídy místní ZŠ)
- > Ve Velkých Popovicích žije od roku 2010, od roku 2018 zastupitel, člen rady obce a předseda finančního výboru zastupitelstva obce
- > Vystudoval Fakultu Managementu VŠE s vedlejší specializací Management veřejného sektoru
- > Pracoval pro velké poradenské a pojišťovací subjekty, nyní působí v České Spořitelně jako manažer IT pro oblast bankopojištění
- > Předseda občanského spolku Nové Habří, z.s., jehož komunita pomohla v obci realizovat mnoho zajímavých projektů – například stavbu workoutového hřiště, nové zvony do kostela Panny Marie Sněžné, nebo obnovu odpočinkového místa u pivovarských studní V Habří

► Daňový balíček, posvěcený Poslaneckou sněmovnou v pátek 20. listopadu po půlnoci, zahrnuje zrušení superhrubé mzdy a výrazné zvýšení slevy na poplatníka. Což se odrazí v propadu příjmů státu a tvrdě zasáhne rozpočty krajů a obcí. Z krajů zní ozvěna: vláda a ANO, ODS, KSČM a SPD nás hodily přes palubu.

Co se fakticky stalo? Parlament zařadil do veřejných rozpočtů sekeru. Bratru 130 miliard. A bez předešlého varování krajů, měst – a obcí, připravujících rozpočty na příští rok. Středočeskému kraji přes miliardy dvě.

Říkáte, vážený čtenáři, aby se v hlavách vládních a poslaneckých čert vyznal? Ztracovaný exministr financí Miroslav Kalousek to vysvětluje po svém: „Vláda navrhuje pro rok 2021 deficit 320 miliard. Ve skutečnosti to bude téměř 500 mld. Vede tak zemi k rozvratu veřejných financí. Vůči mladé generaci byl spáchán bezprecedentní rozpočtový zločin“.

► Přehání, pane inženýre?

JR: „Dopad do veřejných rozpočtů bude skutečně zásadní. Rozpočet Velkých Popovic by byl o dalších až šest milionů korun chudší. Jistotu podoby daňového balíčku nebudeme mít do konce roku. Ani státní rozpočet to zatím nezohledňuje. Což je podle mne největší problém. Obecní a další veřejné rozpočty musí být sestaveny bez explicitního dopadu daňových změn, ale všichni musíme být připraveni na rozpočtové změny hned, jakmile vstoupí v platnost.“

► Občan jásá, peněženka mu ztěžkne, ale ten druhý, který dohlédne za roh, je už opatrnější. Snížit daně, proč ne? Pak ale musejí jít citelně dolů i náklady. Jinak to zavání populismem a megamálem. Říkáte to správně?

JR: „Ano. Stát i veřejná správa budou muset šetřit. Na provozu, na mzdách, na investičních záměrech... Snížení daňové zátěže občanů je správná myšlenka. Otázka však je, kdy by měla taková změna přijít. Za mne rozhodně v době hospodářského růstu, který dokáže kompenzovat výpadky veřejných financí, a ne v době ekonomické krize s nepředvídatelným vývojem během příštího roku. Je mi líto, že ve spous-

tě obcí nezbyde občanům nic jiného, než navýšené osobní příjmy použít i na služby, které by standardně měla poskytovat místní správa. Například ve formě investiční spoluúčasti nebo pokrytím nákladů, které mohou způsobit třeba neopravené cesty nebo nedostavěná infrastruktura.“

„Rozpočet Velkých Popovic by byl o dalších až šest milionů korun chudší.“

► Ve vašich příspěvcích v červnovém Zpravodaji jste situaci našich obecních financí vyjádřil ještě docela optimisticky, řekl bych. Ale co velkopopovický rozpočet na rok 2021? Nebyla práce na něm spíš sysifovská?

JR: „Faktem je, že naše letošní finance pandemie zasáhla nebyvale razantně. Daňové příjmy poklesly zhruba o 10 milionů Kč. Tyto příjmy jsou určeny koeficientem velikosti obce. Ten je stanoven počtem trvale hlášených obyvatel, a také počtem žáků

ve škole. Je samozřejmě v zájmu obce, aby se tu lidem dobře žilo, děti posílali do místní školy a nehledali důvod bydlet jinde. Každý trvale hlášený obyvatel znamená pro příjmy obce cca 15 000 Kč ročně. Při čtyřčlenné rodině je to čtvrt milionu za jedno funkční období zastupitelstva. Za takové peníze je již možné realizovat zajímavé projekty.“

► Dotační program pro rok 2020 minil podpořit sportování částkou 825 000 Kč. Vyznavači zdravého pohybu si to bezesporu zaslouží. Jak dopadli?

JR: „Podpora sportu byla na základě žádostí jednotlivých sportovních subjektů plně rozdělena.“

► **A byla součástí strategického plánu „Cíl C2.3.“ Co ona šifra znamená?**

JR: „Strategický plán rozvoje obce. Slouží jako podklad pro strategické řízení v letech 2020–2026 a udává směr, jakým se obec hodlá do budoucna rozvíjet. Kódové označení C 2.3 znamená označení kapitoly daného cíle (C je kapitola Sociálně-společenská oblast; C.2 je označení pro cíl Vytvářet širokou nabídku kulturních, společenských, sportovních a volnočasových aktivit; zachovat kulturní dědictví a dílčí cíl C.2.3 potom Podporovat tradiční i nově vznikající sportovní akce a instituce). Stejně ‚zakódovány‘ jsou všechny strategické cíle, aby bylo možné analyticky pracovat a odkazovat na hlavní strategický dokument rozvoje obce.“

„Je v zájmu obce, aby se tu lidem dobře žilo, děti posílali do místní školy a nehledali důvod bydlet jinde.“

► **Pandemie převrátila náš život vzhůru nohama. Jak ale zahybala s letošním rozpočtem naší obce?**

JR: „Řadě podpor v rámci AntiCovid programů, případně bonusu pro důchodce apod., osobně rozumím a podporuji je. Problém je však podle mne v nekonceptnosti některých řešení a nejasnosti, na co přesně budou prostředky využity. Ve chvíli, kdy vláda schválila navýšený schodek státního rozpočtu na 500 mld Kč, nebylo vůbec jasné, na co budou určeny. Samotné ‚rozdávání‘ podpor ale nemá přímý dopad do obecních financí (nebo byly kompenzovány jinak), omezuje tedy spíše možnosti velkých státních investic, jako jsou dálnice, železnice, zdravotnictví, armáda...“

► **Přesto, obce, a Velké Popovice nevyjímaje, přišly o spoustu peněz. Dá se v téhle situaci sestavit schůdný rozpočet pro příští rok? A kde na to vzít?**

JR: „Velké Popovice potřebují investovat. Potřebují dobudovat základní infrastrukturu, jako vodovody, kanalizace, chodníky, komunikace, hasičárnu, nemáme vlastní budovu úřadu. Do toho je potřeba udržovat majetek obce, jehož údržba byla nějakou dobu zanedbaná – zajistit opravy kanalizace v centru Velkých Popovic, opravy budovy pošty, lékařského domu, zbourání starého úřadu, údržbu hřbitova, zeleně a další... Obecní příjmy od roku 2008 neustále rostly, nemuseli jsme se tak v minulých letech příliš omezovat

v realizaci připravených investic. To bohužel již neplatí a spoustu připravených záměrů musí vedení obce odložit.“

► **Ptát se, jak daleko jste od rozpočtu vyrovnaného, by bylo komické...**

JR: „Sestavení vyrovnaného rozpočtu v této chvíli není nutné, ani žádoucí. Jen je potřeba hledat zdroje financování jinde, než jen spoléhat na daňové příjmy. Obec například v letošním roce ukončila dlouholetý spor s OHL ŽS, a.s. – dodavatelem výstavby kanalizace ve Velkých Popovicích. Díky dohodě jsme získali přes 13 mil. Kč a můžeme se tak pustit do potřebných oprav. Dalšími možnými příjmy obce jsou také dotace. Redistribuce prostředků z různých státních a evropských fondů sice ne vždy odpovídá potřebám místní správy a často se potom stává, že obce realizují projekty jen kvůli tomu, že je zrovna na tento účel vypsána dotace. Přestože třeba, pokud by to mělo být financováno z vlastních příjmů obce, tak by to vůbec nedávalo ekonomický smysl. Obec musí mít také připraveny prostředky na spoluúčast těchto investic. Proto musíme rozumně zvažovat záměry, na které má smysl o dotaci žádat.“

Zdravé zadlužení obce je tedy v současné době rozhodně lepší než šetření, do polštáře, protože cena peněz klesá a podmínky úverového financování jsou v posledních letech nadmíru výhodné.“

► **Například?**

JR: „Pokud by se obec například rozhodla šetřit na výstavbu budovy úřadu – náklady by za deset let mohly být třeba 7 mil. Kč. Obec by tedy musela odložit ročně 700 tisíc korun. Pokud by si však vzala úvěr, mohla by budovu postavit třeba za 6 milionů, a na splátkách úvěru zaplatit třeba 6,5 mil Kč. Ale za deset let už by měla budovu splacenou a veřejné finance by to vyšlo levněji. K úspoře způsobené růstem cen nutno ovšem připočít

i úsporu nájmu, který musí obec platit.“

► **Jak tedy zní rozpočet na rok 2021?**

JR: „Naším cílem bylo sestavit rozpočet tak, aby byl zdravě pokrytý realistickým financováním. Tedy zůstatkem z minulých let, rezervním fondem na opravu kanalizace, ale také již schváleným úvěrem na zásadní investici do budování vodovodu a kanalizace v Řepčicích. Některé záměry také plánujeme pokrýt financováním z různých dotačních titulů.“

„Priority pro nás by měly zůstat: zdraví, bezpečnost, svoboda, solidárnost.“

► **„Žalil jsem rozpočty kvalitní, udržovací i špatné. Poprvé zažívám rozpočet, který nemá co dělat s ekonomickou realitou. Saldo je nesmyslné a vymyšlené,“ řekl ještě k finančním hrátkám státu Miroslav Kalousek. Ať si o tomto politikovi říká, kdo chce, co chce, bludy nekáže.**

JR: „Osobně vidím největší problém v tom, že státní rozpočet není připraven na jasných podkladech. Plánovaná změna daňových zákonů není v rozpočtových příjmech zohledněna, přestože vláda předkládá oba zákony. Poslanci přece mohou podpořit jen jeden z nich. Nedává to logiku. Rozpočtové výdaje jsou zase tvořeny ve spoustě kapitol nejasnými rezervami. Výše schodku státního rozpočtu by stále ještě nemusel být problém, pokud by stát začal úsporami na provozu (snížení počtu ministerstev, zefektivnění správních agend a úřadů, omezení různých komisí, poradců apod.), pokračoval rozumnou mírou růstu důchodů, podpor a dotačních programů a v neposlední řadě primárně investoval do velkých staveb, technologií, rozvoje obcí a krajů.“

Tím by pomohl ekonomice a prostřednictvím toho potom i krajům, obcím a občanům nejvíce.“

„Strategický plán obce udává směr, jakým se obec hodlá do budoucna rozvíjet.“

► **Kolotoč kolem daňového balíčku chtějí v prosinci zastavit premiér a ministryně financí jednáním v Senátu. Média hovoří o daňovém mejdanu...**

JR: „Momentální situace kolem státního rozpočtu jako takového není dobrá. Nezapomínejme ale, že kvalita života v České republice

Pokračování rozhovoru s Ing. Jiřím Randákem

je na top úrovni v celosvětovém srovnání. Priority pro nás by měly zůstat – zdraví, bezpečnost, svoboda, solidárnost. To si přece chceme udržet a ještě vylepšovat. Schodek i zadlužení našeho státu je stále ještě rozumné a mezinárodní trhy to oceňují. Jen je potřeba při sestavování rozpočtu počítat s tím, že to nemusí trvat věčně a zbytečně nepouštět žilou.“

► **Pojmy rozpočet a obecní finance jsou pro řadu občanů do jisté míry abstrakcí. Nemáte po ruce mnemotechnickou pomůcku?**

JR: „Chápu, že problematika obecních financí a rozpočtu není pro běžné občany snadno pochopitelná, snažím se proto komunikovat jednoduše a přehledně. Jsem rád, když se občané zajímají, ptají a vrtá jim hlavou, proč se dělá to či ono v obci, a dávají vedení obce podněty, co si přejí. Někdy však nedokáží pochopit, proč zrovna ten jejich podnět nedostal prioritu. Je to ale podobné, jako když hospodaříte s rodinným rozpočtem. Máte omezené příjmy, ale spoustu záměrů, co byste potřebovali. Náklady potom vynakládáte podle důležitosti – jako první zabezpečíte ‚provoz‘ rodiny (nájem, splátky, jídlo, děti, zdraví...). Potom investujete do užitečných věcí (vzdělání, auto, rekonstrukce...). Ale průběžně si taky užíváte – část rozpočtu proto věnujete kultuře, sportu, dobrému jídlu, zahradě, a třeba dovolené. I obec musí část prostředků vynakládat na tyto účely – v obci se musí také žít! No, a půjčujete si (nebo byste aspoň měli) jenom na zásadní investice typu bydlení. Snad jenom ty dotace v rodinném rozpočtu nemáte...“

► **Jste sice strážcem velkopopovické obecní pokladny, ale jste současně zaměstnancem České spořitelny. Není váš život až příliš přefinancován?**

JR: „Finance mne chytly za triko už jako kluka. Už v první třídě základní školy jsem byl třídním pokladníkem, a to mi zůstalo i na gymnáziu. Mé směřování na Vysokou školu ekonomickou bylo asi jasné. Tam jsem se věnoval i managementu a financím veřejné správy, tedy včetně obcí. Pracuji sice ve velké bance, ale pochopitelně mi velmi záleží na rozvoji komunity a obce, ve které žiji. Od financí odbíhám za sportem a různými rodinnými aktivitami. V našich lesích ročně naběhám i 2000 km. Hlavně brzy po ránu, když se příroda probouzí. Obdivuji volavky, ledňáčky, lesní zvěř i klidné mlhy nad údolími k Sázavě. Líbí se mi, že tu žijeme společensky – sousedská setkání, obecní kulturní akce, spolkové plesy... S dětmi

a manželkou vyrazíme často do lesa na procházky, na kolo nebo tajnou přespávačku. Blízkost Prahy nás přivádí i za kulturou – divadla, koncerty, galerie i muzea.“

► **Mluvíte mi z duše. I mě Velké Popovice a jejich okolí učarovaly.**

JR: „Pocházím z krásného východočeského města Litomyšl. Je mojí inspirací, jak přistupovat k místnímu rozvoji – moderní stavby, městský architekt řídící každou investiční stavbu města, odvázná rozhodnutí, diskuze s občany. Víím, že spoustu z toho si nemůžeme dovolit. Ale jsou věci, ze kterých si příklad vzít lze. Například při povolování stavby tamních supermarketů bylo podmínkou staveb architektonické schválení, zákaz plakátovacích ploch na fasádách marketů nebo třeba parkoviště jako „veřejný prostor“ – s parčíkem, lavičkami i sochami. Poučením pro mě je i zkušenost z podnikatelské sféry – každá investice musí mít vyhodnocení přínosu. Zejména pro srovnání s možnými alternativními investičními záměry. Parametry v obecních záměrech pro mne jsou zejména kritičnost řešení situace, počet obyvatel, kterým realizace něco přinese, a také možnost získat externí zdroje financování. Tedy dotace nebo třeba i spoluúčast podnikatelů a občanů.“

„Vzdělání je pro děti, potažmo pro celou společnost, nejdůležitější vklad do života.“

► **Finance, úvěry, má dát – dal... Mně už marně vysvětlovali tajemství jízdy vlaku z bodu A do bodu B, přičemž vlak z bodu B vyjede... Tam na tom nádraží jsem s matematikou skončil. Divné, tatínek měl v portfoliu finance, tehdy podniku Textil Praha. Vaším dětem tohle ale asi nehrozí...**

JR: „Moje děti jsou ještě na prvním stupni místní ZŠ, takže čas asi ukáže. Nicméně je pravda, že trochu analytického a číselného myšlení asi podědily jak po mně, tak po manželce. Při procházkách potřebují měřit kroky, nastoupanou výšku nebo počet nalezených kešek...“

► **Jak vaše dívka zasáhla školní výuka nevyuka?**

JR: „Ze současné situace ohledně koronaviru mne, i přes veškeré ekonomické a finanční dopady, nejvíce trápí uzavírání škol. A nejen proto, že mám doma ty dva školáky. Vzdělání je totiž pro děti, potažmo pro celou společnost, nejdůležitější vklad do života. Školy fungují již po staletí hlavně proto, aby měli všichni ke vzdělání přístup. A nejde jen o vzdělání samotné, ale také o socializaci a rozvoj mimoškolních aktivit – jak si mají děti budovat vztah k umění, kultuře, sportu?“

► **Obdivuji vás, jako každého, kdo se pohybuje v kouzelné zahradě matematiky a naplňuje ji svěžími barvami finanční prosperity. Čímž samozřejmě nechci říct, že v leckdy spleťtém labyrintu českého jazyka byste haproval. Naopak, máte čistý rukopis a smysl pro stylistiku.**

JR: „Děkuji. To popravdě nedokážu posoudit. Doufám tedy, že i mým vysvětlením obecních čísel je rozumět!“

► **Snad se vaše rodina těší plnému zdraví a prožije svátky vánoční tak, jak si především děti přejí. Jistě letos Ježíškovi napsaly, aby ho hlavně nějaká bolíška nepoložila do postýlky...**

JR: „Naštěstí se nám respirační choroby – zatím – vyhýbají. Je složité skloubit v tomto náročném období všechny aktivity, a každý z nás má určitě najednou stres a obavy ze zvládnání každodenních povinností. Proto bych všem čtenářům a občanům Velkých Popovic a všech jeho přilehlých částí k letošním Vánočním svátkům přál hlavně zdraví, klid a rodinnou pohodu. Dětem krásné dárky pod vánočním stromčkem, ale i otevřené školy a kroužky, rodičům práci, otevřená kina, divadla, muzea, bazény, restaurace, zkrátka vše, co je baví, a starším občanům možnost se zase bez obav vidat s přáteli a rodinou. A v novém roce hlavně, hlavně zdraví.“

Děkuji Vám za rozhovor. ■